

Lodovico Guicciardini, *Beschrijving van de hele Nederlanden, ook genoemd Nederduitsland, Nederlandstalige uitgave uit 1612*

(De bijvoegsels van Petrus Montanus in deze tekst zijn nog niet vertaald.)

P 123-124

Veel voortreffelijke en belangrijke dorpen in Brabant

P. 123

Hiernaast zijn er in Brabant onder de dorpen veel plaatsen, baanderheerlijkheden en heerlijkheden waarvan wij alleen de voornaamste zullen vernoemen. De andere zijn om het kort te houden aangeduid op de landkaart.

In de eerste plaats is er **Sint-Oedenrode**. Het is gelegen aan een riviertje, de Dommel, op drie mijl van 's Hertogenbosch. Het heeft een mooie collegiale kerk, voorzien van een groot jaarlijks inkomen. De deken, zoals men zegt, is even rijk als enig ander prelaat in het hertogdom Brabant.

Boxtel ligt aan hetzelfde riviertje, de Dommel, op twee mijl van 's Hertogenbosch. Het is een voortreffelijke baanderheerlijkheid met eveneens een mooie collegiale kerk.

Roosendaal ligt op twee mijl van Bergen op Zoom en vier van Breda. Het is een mooi dorp aan een goed bevaren waterweg.

Ukkel ligt op een mijl van Brussel. Het is een beroemde plaats, aangezien hier vroeger de oudste rechtbank en het oudste gerechtshof van Brabant gevestigd was. De hertog woonde meestal hier, maar heeft daarna zijn hof verplaatst naar Brussel. Het heeft zeven schepenen en wordt vandaag nog steeds het Hof van Ukkel genoemd.

Lillo is gelegen aan de Schelde op drie mijl van Antwerpen. Het is een mooie heerlijkheid, die toebehoort aan de heer Paul van Dale, een zeer rijk man.

Gaasbeek ligt op twee mijl van Brussel in een zeer vruchtbaar gebied. Het is een voortreffelijke baanderheerlijkheid, die zeventien dorpen telt met een groot grondgebied en rechtsbevoegdheid.

Rèves ligt op twee mijl van Nijvel en is ook een baanderheerlijkheid met een groot grondgebied en waardigheid.

Leefdaal op ongeveer twee mijl van Leuven is een voortreffelijke baanderheerlijkheid en de oudste van Brabant.

Wezemaal ligt nabij Rotselaar, op twee mijl van Leuven en is een zeer nobele baanderheerlijkheid. De heer van Wezemaal is maarschalk van Brabant. Het hoort nu toe aan heer Gaspar Schetz, reeds eerder vernoemd.

Perwez ligt tussen Gembloers en Geldenaken, even ver van beide, namelijk twee mijl. Het is een zeer oude baanderheerlijkheid en omvat een groot grondgebied. De heren van Perwez waren vroeger zo machtig dat zij oorlog voerden tegen de bisschoppen van Luik. Tegenwoordig hoort het toe aan de heer van Merode, die ook baanderheer is van Duffel in Brabant, heer van Walem en van veel andere heerlijkheden, zowel in dit land als erbuiten.

Walhain ligt op een grote mijl van Gembloers. Het is een groot dorp dat lijkt op een kleine stad met een kasteel, met zo een heerlijk gebied dat het een graafschap is genoemd.

Cantecroy ligt op een goede mijl van Antwerpen en is een mooi en sterk kasteel. Het grondgebied is zeer uitgestrekt en omvat acht omliggende dorpen. Daarom werd het van een voorname heerlijkheid verheven tot graafschap door koning Filips. Het hoort toe aan kardinaal Granvelle.

Rotselaar, op ongeveer twee mijl van Leuven, is een voortreffelijke baanderheerlijkheid, de heer van Rotselaar is kamerheer van de hertogen van Brabant.

Mol ligt op een mijl van Geel en drie van Herentals. Het is een mooi en degelijk dorp.

Zandhoven ligt op drie mijl van Antwerpen, en is een deftig dorp. Hier bevindt zich een van de oudste rechtbanken van Brabant.

Putte, op twee mijl van Mechelen, is ook een voortreffelijke plaats. Hier is een zeer oude rechtbank van Brabant, het Hof van Baffer genoemd. Veel andere dorpen vallen onder de jurisdictie van deze rechtbank en gaan verder in beroep bij de kanselarij van Brabant.

Rumst ligt op een grote mijl van Mechelen aan de Rupel, waarvan zijn naam lijkt te komen. Het is een bekend dorp met een zeer nobele en oude heerlijkheid waaronder een groot gebied valt.

Bierbeek, Cranendonk, Cuyck, Boutersem, Jauche en **Sombrefe** zijn allemaal voortreffelijke baanderheerlijkheden. We geven hier geen verdere beschrijving, om het kort te houden.

Gosselies is gelegen op drie mijl van Nijvel. Het is een zeer groot dorp, het lijkt op een kleine stad en heeft een kasteel.

Hilvarenbeek tussen Turnhout en 's Hertogenbosch is een zeer fraaie plaats en heeft een kapittel van kanunniken.

Waalwijk in Brabant en **Besoyen** in Holland zijn twee dorpen. Alhoewel de eerste veel groter is dan de tweede, zijn ze slechts van elkaar gescheiden door een zeer lange doorlopende straat, die ze met andere dorpen en plaatsen verbindt, zodat het een stad lijkt te zijn. Deze straat wordt de Langestraat genoemd. Tweemaal per jaar houdt men daar een grote en vermaarde paardenmarkt van zeer mooie paarden. Die worden daar van alle kanten naartoe gebracht en er komt een grote menigte volk.

Postel zullen we hier als laatste vermelden. Het is zeer bekend om zijn ligging en ook om zijn rijk en voorkomend gasthuis, eenzaam gelegen in het midden van de Kempense heide. Zij zijn verplicht om alle reizigers naargelang hun status te ontvangen en te onthalen zonder enige bijdrage, kosten of betaling.

De heerlijkheid Ravenstein

Ravenstein is gelegen op de linker oever van de Maas tussen Grave en Megen, op twee mijl van beide. Het is een goed stadje met een heerlijkheid en gerechtsgebied. Het heeft een goed kasteel, maar de muren zijn bijna vervallen. Na de oorlog tussen keizer Karel de vijfde en de hertog van Kleef zijn de muren volgens het verdrag afgebroken. Het hoort toe aan de hertog van Kleef, als erfgenaam van de laatste heer Filips van Ravenstein, een zeer bekende en eerbiedwaardige prins. Niettemin houdt hij dit als leen van de hertog van Brabant.